

LESNI DELAVEC

Glasilo Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 dinarjev. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpca računajo po 1 dinar. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštnine proste.

Štev. 4.

Ljubljana, dne 15. februarja 1923.

Leto II.

Vzgoja in zaščita obrtnega in industrijskega naraščaja.

Spisal inž. Štebi po nalogu in v zalogi ministrstva socialne politike.

Naš industrijski naraščaj očitno pada. O tem so si na jasnem vsi uvidelni industriji in obrtniki, kakor tudi vsi oni državni funkcionarji, ki pridejo v stik s to panogo mladine. Naraščaj so otroci, ki potrebujejo varuha. Ti otroci pa nimajo nobenega ljubeznipolnega, nesebičnega skrbnika. Industrija in obrt ne zaposlujeta vajencev z namenom, da bi vzgojila čim številnejši in čim najboljši naraščaj, temveč izključno radi tega, da manjša dela lahko izvršujejo z delavsko močjo, ki je po ceni. Starši zopet po svoje smatrajo učenje obrti danes le kot nekako prisiljeno preskrbo svojih otrok, ker jim primanjkuje sredstev, da bi izšolali svojo deco za tako zvane boljše poklice, ter so veseli, da se jih na ta ali oni način odkrižajo in spravijo do malenkostnega zaslužka. Tudi država je popolnoma zapustila te najbednejše od vseh zaposlencev obrti ter jim vzela še ono, kar so že imeli, to je šole. V povojni dobi je zmanjkalo državi denarja celo za najnujnejše, kar je potrebno obrtnim gojencem, in sicer za obrtno-nadaljevalno šolstvo. V Ljubljani, v središču industrijalne Slovenije, so se v preteklem letu vzdrževale te šole izključno z milodari. Predstojniki mestne občine so sklicevali ankete o tem vprašanju, ki so pokazale, da za prihodnje leto najbrže teh milodarov ne bo več mogoče nabrati v zadostni višini. Tako bo industrijski naraščaj ostal brez vsakega tudi najprimitivnejšega negovanja.

Poznavalcu industrijskih vprašanj je popolnoma jasno, zakaj se to vprašanje dosedaj še ni uredilo tako, kakor zahteva zdravi razum. Vzrok leži v tem, da državna uprava do sedaj tega vprašanja še ni vzela v roke. Problem take vrste je mogoče le tedaj urediti, če postane popularen, če se zanj zanimajo najširši krogi tako, da se slednjič nabere v narodni skupščini gotovo število poslancev, ki zahtevajo od vlade rešitev problema. To

populariziranje pa se ne more doseči ne s pismeno, ne z ustno agitacijo; nastati mora za to potrebno ozračje, v katerem slična vprašanja sama ob sebi vzklijejo. Jugoslavija nima razvite industrije, nima nobenih industrijskih in obrtnih tradicij ter nima torej ozračja, v katerem bi se odločilni krogi bavili z vajeniškim vprašanjem z ono energijo, kakor v drugih industrijalnih državah. Koliko pa je v narodni skupščini poslancev, ki v resnici poznajo položaj industrijskega naraščaja, in koliko jih je med njimi zopet onih, ki znajo ceniti in presoditi pomen mladine za našo industrijo v tako izdatni meri in tako globoko, kakor ga pojmuje pisec uvodoma omenjene knjižice?

Če tudi se naša industrija deloma še le pričinja razvijati v moderni smeri, vendar moramo priznati, da se razvija dosti hitro in s precejšnjo silo; uverjeni moramo biti, da bomo v kratkem tudi na tem polju imeli povoljne uspehe. In ker ni več daleč čas, da se bo potem tudi vajeniško vprašanje pričelo urejevati v modernem smislu, je več kot važno, da imamo za njega ureditev že danes program, ki se ga bodo morali svojčas zakonodavci držati.

Štebijeva knjiga je res pravi program, ki ga je le treba od začetka do konca izpolniti. Njegovo delo se ne zgublja v strokovna in znanstvena razmotrivanja, marveč ostro riše samo najvažnejša načela, kako je treba vzgajati delavne sile pred vstopom v delo, v delavnici ter izven delavnice. Glede vzgoje v delavnici je popolnoma pravilnega mnenja, da je obrtno učenje po današnjem sistemu nepravilno ter da je treba v to svrhu vse vajence dati v moderne učne delavnice. Ideal, ki ga radi visokih stroškov še dolgo ne bomo dosegli.

Dosežemo pa lahko v doglednem času vse ono, kar zahteva glede vzgoje in pouka izven delavnice, to je sistematično nadaljevalno šolstvo, vajeniške domove in obrtno-vajeniški izpit. V dosegu teh najnujnejših ustanov za vajeniško vzgojo je potrebna posebna organizacija za nego in oskrbo vajencev in mladoletnih delavcev. Načrt te organizacije nam riše Štebi na nekaterih straneh svojega

spisa tako točno, da k temu ni ničesar več dodati. Prav za prav se mora njegova knjižica pričeti čitati pri zadnjem poglavju, ki vsebuje ta načrt, čigar izvršitev je podlaga vsem onim zahtevam, ki so postavljene v ostalih odlomkih njegove knjige.

Pisec zahteva organizacijo, obstoječo iz zastopnikov industrije, obrti in vlade, ki naj ima svoje samostojne centrale v glavnih mestih Slovenije, Hrvaške itd., odseke v posameznih industrijskih mestih in zaupnike v manjših krajih. Ta organizacija, ki bi jo deloma vzdrževala država, deloma industrijaleci in obrtniki, naj bi vodila evidenco celokupnega naraščanja in ga razdeljevala na podjetja. Ustanavljali bi obrtno-nadaljevalne šole, čim bo zadostno sredstev, tudi vajeniške domove in slednjič vajeniške delavnice. Skratka: ta organizacija naj smotrno izvršuje program, ki je narisani v Štebijeve knjižici.

Če je ministrstvo socialne politike žrtvovalo nekaj denarja da je poslalo avtorja na poučno potovanje, potem bi bilo jako dobro, če se dobe tudi sredstva, da bi se natisnil spis v slovenščini in srbohrvaščini v mnogih izvodih ter bi se po pokrajinskih vladah brezplačno razdelil med večje število industrijcev in obrtnikov brezplačno, ker drugače razen nekaterih izjem tega spisa prizadeti krogi ne bodo kupili. Tako malo je zanimanja za vajeniško vprašanje. To ve vsak najbolje, ki je prisostvoval anketam na ljubljanskem magistratu, kjer so obrtniki izjavili, da za nadaljevalno šolstvo tudi vinarja ne morejo prispevati. Ako sliši človek take izjave, potem ga more knjižica, ki je tu o njej govor, posebno razveseliti in navdati z željo, naj bo učno berilo za vse ostale ljudi.

Po »N. Z.«

Internacionalni razvoj osemurnega delavnika.

Ob priliki stoletnega obhajanja pariške republike julija meseca l. 1889 je bil sklican v Pariz socialistični kongres, na katerega so prišli delegati iz Švice, Belgije, Anglije in Nemčije. Ta kongres je bil prvi sestanek po Nemško-Francoski vojni, ki je bila l. 1870.—1871. Švicarskim sodrugom so, ker so bili inicijatorji tega kongresa, delali Angleži, Francozi in Belgijci velike ovacije.

Na tem kongresu je tajnik francoske sindikalne kamore s. Lavigne stavil za kongres nastopni dnevni red:

Internacionalni poziv na delavstvo vsega sveta, da praznuje od l. 1890. prvi maj kot delavski praznik. Na ta dan naj se na vseh shodih v vseh državah zahteva od oblasti uvedba osemurnega dela. Kongres si je izbral za ta dan prvi maj, ker

je že l. 1888. sindikalni kongres, ki se je vršil v St. Louis (Federation of Sabor), tudi to sklenil.

Delavstvo vseh narodnosti, je po vsem svetu demonstriralo, na razne načine, kakršna je pač bila svoboda v kaki državi za praznovanje prvega majnika in pa za osemurno delo. Najbolj impozanten shod je bil v Londonu. Delavci so s povorko korakali v Hyde-Park; bila je to nepregledna masa. Pred povorko so delavci, odičeni z rdečimi trakovi jezdili na konjih. Policija je hotela pred vhodom v park to maso razkropiti, kar se ji pa ni posrečilo! Delavstvo je protestiralo in vsklikalo: svobodni državljani smo in se ne damo od nikogar terorizirati! Na shodu v Hyde-Park je govoril Paul Sa-fargul in njegova žena, hči Karol Marksa. Njene zadnje besede pri govoru so bile: »In priti mora dan osvobodjenja proletarijata!«

Domalega po vseh državah, so se vršili konflikti s policijo in vojaštvom. Na Češkem je prišlo v karvinskih premogovnikih do hudega spora med rudarji in vojaštvom, tako, da je vojaštvo streljalo, pri čemer je padlo 27 rudarjev.

Tudi ljubljansko delavstvo je svečano praznovalo l. 1890. prvi majnik, posebno so bili dobro zastopani ljubljanski mizarji in pa kovinarji. Ob 10. uri dopoldan se je vršil shod v prostorih sedanje kavarne »Evropa«. Na shodu je govoril s. Volk, čevljarški mojster, ki je bil dober in glasen govornik. Napravil je na zborovalce impozanten utisk, ker je bil velik in je imel lepo dolgo brado. Po shodu je bil zlet na Rožnik. Na nogah je bila vsa ljubljanska policija in na dvorišču sedanje Verovškove trgovine je bil skrit cel bataljon vojaštva v polni vojni opremi. Delavstvo je pa bilo mirno in ni imela ne policija ne vojaštvo nobenega opravka.

Več uglednih ljubljanskih meščanov je šlo iz mesta, večinoma na Ježico in Šmarno goro, to pa, ker se je po Ljubljani raznesla vest, da imajo delavci napolnjene vse žepe z bombami.

Torej, kakor po drugih državah, ravnotako se je ljubljanski kapitalizem upiral osemurnemu delavniku in vsa sredstva porabil, da bi se zadušil ta boj.

Prvega maja t. l. bo toraj 33 let, kar se bojuje delavstvo za osemurni delavnik. Veliko je proletarijat že trpel v tem boju in kakor vse kaže, bo ravno v naši domovini treba še hudega boja in resnega dela, da dobimo nazaj, kar nam je buržoazija dala takoj po vojni, ko je mase še s strahom gledala.

Inšpekcija dela, kje si?

Nekam naravnost nerazumljivo je poslovanje inšpekcije dela v Ljubljani. S tem nikakor nočemo trditi, da bi poslovanje inšpekcije dela v Celju in

Mariboru bilo le za trohico boljše. Inšpekcija dela v Ljubljani pa je naravnost unikum. Pri maloštevilnih lesnoindustrijskih podjetjih, pri katerih se dela tako kakor to zakon predpisuje po osem ur na dan, tam inšpekcija dela tudi v skrajnem slučaju: potrebe noče dati dovoljenja za nadure. V principu ima v tem slučaju inšpekcija dela prav, čeprav bi tudi po zakonu ne bil noben pregrešek v sili tako dovoljenje dati, seveda za omejeno dobo. V principu in tudi dejansko pa inšpekcija dela nima prav, da ravnodušno gleda, kako cela vrsta lesno-industrijskih podjetij z nogami gazi in tepta določbe zakona o osemurnem delavnem času. Izgleda tako, kakor bi inšpekcija dela bila z visokim plotom zaplankana, da ne vidi, kaj se dogaja okoli nje. Poslovanje inšpekcije dela v Ljubljani je skrajno indolentno. Tak aparat, ki posluje na tak zanikern način, ni drugega vreden, kakor da se ga požene k vragu, ker je tisočkrat škoda sredstev, katera brezplodno požira. Gospodje bi dobro napravili, če bi šli iz zaduhle pisarne nekoliko na sveži zrak. Dobili bi nekoliko svežejše barve, obenem bi tudi slišali in videli, da jih delavstvo na celi črti preklinja, ves delodajalski svet pa da se iz njih noreca brije. Le pojdite, gospodje, takole malo na Gorenjsko ali Dolenjsko in dokažite, da ne zobljete zastonj državnega »konoplja« ali pa poberite šila in kopita in priznajte, da niste sposobni kakor tudi to, da nimate dobre volje.

Če bi se hoteli le količkaj potruditi, recimo, v Kočevje, to se pravi, če imate sploh še kaj interesa na tem, tam bi se lahko prepričali, da na tamošnji parni žagi g. Heinricharja že od leta 1920. delajo številni delavci po deset in več ur dnevno, ne da bi delavci za nadure prejeli le ficek, in vi, gospodje pri inšpekciji dela, niti z mazincem ne ganete, da bi tej goljufiji, ki se vrši nad delavci na debelo, prišli v okom! Boste že oprostili, gospodje, da ne govorimo danes ravno galantno k vam. Smo namreč ljudje in verjemite nam, da izgubljam nadprononcirano lenobo aparata inšpekcije dela že potrpežljivost. Ker pa smo že pri Heinricharju, bi bilo zanimivo izvedeti, kolikokrat je ta »človekoljubni« možakar prosil inšpekcijo, da sme prekoračiti postavljeni delavni čas? Izgleda, da nikoli, da se vaš urad niti ne zmeni in da vam v tem oziru ironično kaže figo in kakor v zasmeh pusti n. pr. gateriste delati celo po 16 ur dnevno!

Pa vseeno bi inšpekciji dela svetovali, da bi se malo otresla zajčjega strahu pred Heinricharjem, čeprav je človek, ki si je z eksploatacijo gozdov nakopal že lepe milijončke. Pošteno naj mu stopi na prste vseeno, čeprav malo zacvili.

Ob tej priliki bi inšpekcijo dela opozorili še na sledeče: Okrajno glavarstvo v Kočevju je glede brloga, v katerem stanujejo konjski hlapci, že dne 23. aprila 1920 ugotovilo, da je »soba« pri hlevu

pretemna in da se odpirajo okna v kraj, kjer stoji gnojnica. Nadalje je ugotovilo, da je ta luknja vlažna in za stanovanje neprimerna, postelje pa, če smemo ležišče tako imenovati, so brez slamnjač, brez perila in brez odej! Končno je okrajno glavarstvo odredilo, da ima Heinrichar tekom 14 dni preskrbeti čiste, za bivanje primerne sobe, preskrbeti postelje z rjuhami, blazinami ter odejami. Prepo vedalo je kuhanje v sobah za spanje in ukazalo, da stanovanja ne smejo biti prenapolnjena.

Tako okr. glavarstvo, drugače pa Heinrichar. Če se hočete, gospodje od inšpekcije dela, prepričati, tedaj boste videli, da je to, kar je v tem pogledu ukrenil g. Heinrichar v zasmeh in ironijo odredbi okrajnega glavarstva.

Torej na noge gospodje in pokažite, da je inšpekcija dela kraljevi urad, ki ne pozna šal.

Kongres lesnih delavcev.

Savez drvodjelskih radnika v Beogradu je glavnemu odboru osrednjega društva lesnih delavcev v Ljubljani sporočil, da namerava tekom meseca marca 1923 sklicati kongres vseh v Jugoslaviji obstoječih strokovnih organizacij lesnih delavcev. V glavnem bi prišli v poštev vsi oni kraji, v katerih obstoje organizacije lesnih delavcev. To je Beograd, Sarajevo, Zagreb in Ljubljana. Kongres se ima vršiti po propozicijah belgrajskih tovarišev v Brodu ob Savi. Glavni odbor osrednjega društva lesnih delavcev iskreno želeč, da bi prišlo končno do bližjih stikov in enotnosti vseh organizacij naše stroke, pozdravlja idejo, ki so jo izprožili belgrajski tovariši ter se izjavil za udeležbo. Izrazil pa je tudi obenem željo, da bi obe skupini v Zagrebu temu kongresu prisostvovali. Kajti, če naj se nekaj ustvari, je potrebno, da sodelujejo vsi činitelji, ki pri tem vprašanju prihajajo v poštev. Zato je želeli, da pride grupa okoli Kordiča kakor tudi grupa okoli Novaka na kongres. Glavni odbor za ta kongres še ni določil delegatov, zgodilo pa se bo to pravočasno.

Naše smernice v pogledu enotne fronte vseh lesnih delavcev cele Jugoslavije so jasne. Izvesti se mora ta enotna fronta na podlagi popolne demokracije in najširše avtonomije. Vsake druge kumlumacije je z ozirom na dane prilike nemo goča, ker bi vsaka borba, ki bi slonela na strogem centralizmu bila vnaprej mrtvo rojeno dete. Kdor bi zagovarjal tak sistem, bi le dokumentiral, da se tekom petletnega obstoja naše države ni naučil ničesar. Bridkih izkušenj smo doživeli dovolj in tudi ni nikakršne potrebe, da bi se pretekle tragedije ponavljale. Zagrebški kongres leta 1921 je prinesel namesto združitve to neprijetno dejstvo, da je v Zagrebu samem in na Hrvatskem sploh povzročil razcep. Kaj takega pa ne želimo

več. Mi iz Slovenije smo od prvega početka zagovarjali skupen glavni odbor vseh organizacij lesnih delavcev cele države, kateremu naj bi se dala potrebna sredstva za udejstvovanje. Sredstva za tak glavni odbor naj bi se stekala potom primernih kvot od prispevkov. Nadalje smo zagovarjali ustanovitev skupnega stavkega sklada, katerega naj bi uporabljal glavni odbor. S tem bi skupna, enotna fronta vseh lesnih delavcev Jugoslavije bila ustanovljena kakor tudi izvršen prvi korak za poznejšo še tesnejšo združitev.

Zgodovina nam je dala prav. In, ker nam je zgodovina dala prav, tudi danes, ko je na vseh koncih in krajih vse razburkano, ne moremo drugače, ako nočemo doživeti zopetno razočaranje in zopetni fujasko. Končno nas je zgodovina tudi poučila, da je strokovni pokret v Jugoslaviji edinole iz Slovenije. Dokazov, da vladajo na jugu države v tem pogledu prav zmešani pojmi, smo doživeli več kot dovolj.

Mi kongres lesnih delavcev v Brodu na Savi pozdravljamo ter se nadajamo, da pride ob upoštevanju vseh dejanskih prilik do enotne fronte. Do enotne fronte v interesu proletarijata lesne stroke.

Izza stavke.

Ko so se lesni delavci ljubljanski tekom poletja l. 1922 nahajali v stavki, smo poročali, da se je tudi ob tej priliki pojavilo nekaj podreptnikov, ki so mislili, da si bodo pridobili naklonjenost delodajalcev, če bodo v najodločnejšem trenutku padli v hrbet poštenim, za večji kosček kruha se borečim delavcem. Med temi junaki klaverne postave sta se nahajala tudi mizarja Reberšek in Hribar. Reberšek je že od narave same zaznamovan. Njegove od rojstva izvirajoče rdeče lise na obrazu postajajo še bolj rdeče od — žganja! In če kdo rad srka »ta kratkega« kakor Reberšek, tedaj si že vsak lahko misli, da ima opraviti s propalico. Drugega Reberškovega kompanjona pa je njegov delodajalec najbolje kvalificiral z besedami, da ni za kaj drugega poraben, kakor za krave pasti. Ta dva bratca sta med stavko delala na stavbi mestne občine na Prulah. Zvedela sta za njihovo zahrbtno delo tajnik osrednjega društva Bradeško in blagajnik ljubljanske podružnice Iglič. Zato sta se podala tja, ter ju skušala mirnim potom pregovoriti, naj bi se tudi ona priključila stavkujočim. Ali kaj se je zgodilo? »Poštenjaka« sta se pritožila blizu stavbe službujočemu policistu, češ, da ju Bradeško in Iglič nagovarjata, naj bi prenehala z delom. Posledica tega je bila, da je policija predala stvar drž. pravdnistvu in da sta Bradeško in Iglič bila pri deželnem sodišču dne 30. januarja 1923. obsojena vsak na pet dni zapor! No, Bradeško in Iglič bo-

sta kazen za svoj »grozni zločin« pač prestala. Hribarja pa je njegov delodajalec — ker ni za kaj drugega kakor za krave pasti — že vrgel na cesto. Doletela ga je torej tista usoda, ki doleti prej ali slej vsakega izdajalca. Ta slučaj tudi dokazuje, da so stavkolomci po navadi sami za delo nesposobni individuji, ki jih delodajalci imajo le takrat radi, kadar drugih ni. Kar se, pa s Kajnjevimi znamenjem zaznamovanega Reberška tiče, naj si dobro zapomni, da mu ljubljanski lesni delavci te njegove lumparije ne bodo pozabili; delal bo za njo pokoro.

Vsekakor bo sodba, ki jo je izreklo deželno sodišče nad Bradeškom in Igličem nov dokument razredne justice.

K položaju v lesni industriji.

V nekem dnevniku je nedavno bilo čitati o taktiki in potrebi izprememb v strokovnih organizacijah. Veliko je bilo napisanega, v celoti pa je bilo par golih fraz, in ljudje, ki so tisto pisali, so pisali zato, da so nekaj napisali, pa naj bo že kar hoče.

Kaj torej so strokovne organizacije, kakšno nalogo imajo, kaj zahtevajo člani in kaj mora strokovna organizacija svojim članom nuditi?

Na vsa ta vprašanja je odgovor kratek in enostaven:

Delavstvo hoče kruha in obleke! Strokovna organizacija je pa faktor, ki mora delavstvu s svojim kulturnim delom kazati pota, po katerih bo delavstvo dobilo to, kar najnujnejše potrebuje, to je kruh in obleko! Pribojevat si mora moralne in gnotne pomočke.

Organizacije lesnih delavcev naloga je, da svojim članom natoči čistega vina, to je, da svojim članom pojasni položaj, v katerem se danes nahaja njih stroka. To je tudi naloga vseh drugih strok.

V lesni industriji se plazi okolo delavstva neka skrb, ki se vsak dan bolj približuje; ta je, konjunktura, ki v tej industriji dan za dnem pada! In kje so vzroki? Vzel sem si za nalogo, da jih danes nekaj navedem.

1. Ako si ogledamo cene, ki jih Italijani pri nas plačujejo za les, so ravno iste, kakor jih morajo plačevati domači mizarji, razlika je le ta, da se Italijanom prvovrstni les oddaja, domačim pa slabši. In to je ena nezaslišana krivica! Naši lesni trgovci pa brezskrbno grabijo milijonske dobičke!

Današnje cene lesu so približno naslednje: smreka za kubični meter K 2300—mecesen 3000; hrast domač 6—7000; hrast, bosanski 12—20.000 (tega transport podražil!); oreh 3—4000; lipa 2500 kron. Kakor že zgoraj navedeno, veljajo te cene za inozemstvo, ki plačuje les lesnim trgovcem v zdravi valuti, po istih cenah kakor domači mizarji, ki pa imajo v rokah bolno valuto.

2. Mizarsko podjetje pa, ki ima 30 pomočnikov, ima letno pol milijona neproduktivnih stroškov, to je, davki in drugo. Mizarsko podjetje mora imeti kvalificirane delavce, lesni trgovec pa dela s cenim kmetiškim proletarijatom.

Boljšo jedilnico na primer delata en do dva mizarska pomočnika po dva do tri mesece. To velja za ljubljanske delavnice, kjer se dela osem ur na dan. Delovni stroški za to jedilnico znašajo prilično 15—18.000 kron.

Med tem časom je lesni trgovec, recimo, prodal vsak teden en vagon lesa, to je, v 12 tednih, in zaslužil povprečno pri vagonu 10.000 K. torej v tistem času, ko je izdelal mizar z dvema kvalificiranima delavcema eno opravo za jedilnico, za katero je dobil z lesom in delom vred največ 80.000 K, je lesni trgovec pri lesu zaslužil 120.000 kron in od tega je slabo plačal dva nekvalificirana kmetiška delavca. Mizarsko podjetje je delalo z bančnim kapitalom ter moralo bančne obresti plačevati, lesni trgovec je pa naložil vagon in šel z duplikatom voznega lista v banko ter vzdignil denar, ker ima njegov inozemski kupec v banki naložen akreditiv.

In tukaj neha kupna moč, kupec gre tja, kjer dobi blago ceneje in v cenah za mizarske izdelke je velika konkurenca. Kje? V Vižmarjih, kjer se ne dela osem ur, marveč 12 do 14 ur dnevno. Zaradi tega mizarska obrt v izdelovanje pohištva pri nas v Ljubljani peša in bo še bolj pešala. Tukaj je še cela vrsta drugih vzrokov, tako na primer nabava okovja. Naše tvornice za okovje izdelujejo okovje, ki je veliko bolj nepripravno, ni strokovnjaško izdelano, takozvani raubfabrikat, in mnogo dražji, kakor inozemski izdelek. Seveda zagrebški čifuti okoli tovarne „titani“ hočejo hitro in mnogo zaslužiti.

Vse to ugonablja mizarske delavnice v Ljubljani in razume se, da pri vsem tem delavstvo najbolj trpi.

In kje je tukaj odpomoč? Temu se odpomore le na ta način, da se odstrani vižmarska konkurenca, to je, da se uvede povsod osemurni delavnik in pa, da se lesnim špekulantom stopi na prste. Tu je pa vzrok edino vlada, ona bi morala gospodarsko politiko predrugačiti, in sicer bi se moral v naši lesni industriji izvoz lesa na ta način urediti, da bi se moralo izvažati najmanj 50 odstotkov polfabrikata. Povedali smo že, da naša lesna industrija v izdelavi pohištva ni zmožna za konkurenco, torej se ne rentira, rentira pa se stavbeno mizarstvo. Z ureditvijo zunanje trgovine z lesom bi špekulante omejilo ter bi bili primorani iti na polje solidnega trgovca!

Kdo pa naj to iniciativo vzame v roke?

Tukaj pa pride organizacija lesnih delavcev v poštev, ona mora imeti moč, s katero pritisne na vlado, da zavzame v tej stroki drugačno gospodarsko politiko. Če pa hoče strokovna organizacija kaj napraviti v tem zmislu, mora predvsem postati tak

faktor, da se ga bo upoštevalo, mora imeti moč! Ali pa ima organizacija lesnih delavcev danes to moč? Dvomim? In zakaj? Zato, ker je danes med nami še več kot polovica lesnih delavcev, ki niso strokovno organizirani!

Vas, sodrugi, čaka v prvi vrsti to delo, da spravite v svojo strokovno organizacijo vse do zadnjega delavca, ki je v industriji zaposlen! In potem bo Vaša beseda zalegla tudi tam na merodajnem kraju!

To se mi je zdelo potrebno povedati, zakaj članstvo mora biti poučeno o situaciji v svoji stroki, ne samo, kaj se godi v njegovem društvu, marveč tudi to, kaj se godi v njegovi obrti sploh. To so prava pota strokovnih organizacij! Korakati moramo s časom!

Organizacijski vestnik.

Lesni delavci Slovenije — pozor! Opozarjamo vse mizarje in strojne delavce v Sloveniji, da, kdor išče dela v Ljubljani, mora biti najmanj tri mesece član Osrednjega društva v Ljubljani, isti naj se vedno obrnejo najprej na tajništvo Osrednjega društva lesnih delavcev za Slovenijo, Šelenburgova ulica 6, II. nadstr., kjer se jim bo nakazalo delo. Dolžnost vsakogar je, da se ravna po tem navodilu.

Zapisnik seje glavnega odbora „Osrednjega društva lesnih delavcev“ z dne 31. januarja 1923. Navzoči: Gašpari, Peterca, Dermastja, Bradeško, Ravnik in Tokan. Odsoten Žagar. Od kontrole navzoč Kavčič ter zaupnik lesnih delavcev v Ljubljani Iglič. Predseduje Tokan, zapisnik vodi Dermastja. Pričetek seje ob četrt na 7. zvečer. Dnevni red: Čitanje zapisnika zadnje seje, došli dopisi in poročila, prošnje, honoriranje pomožne pisarniške moči, naročba publikacije „Arbeit und Wirtschaft“, „Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev“, pomožna akcija za stavkujoče delavstvo v Brodu na Savi in raznoterosti. — Zapisnik se po prečitaniu vzame na znaje. Nato se čitajo dopisi iz Zagreba in Beograda. V dopisu iz Beograda poroča tamšnji „Savez drvodjelskih radnika“ o pripravah za kongres lesnih delavcev, ki naj bi se vršil v dnevih 7., 8. in 9. marca 1923. Sklene se odgovoriti, da vodstvo osrednjega društva lesnih delavcev nameravani korak k zbližanju vsega lesnega delavstva cele države iskreno pozdravlja in da je pripravljeno z vso vne-
mo sodelovati. Vendar pa opozarja vnaprej, da bodo vsi sklepi, ki naj bi vodili do zbližanja sloneli na najširši bazi demokratične avtonomije. Na dopis iz Zagreba od takozvane Kordičeve grupe se odgovori isto. Ker pa je iz dopisov iz Zagreba razvidno, da tamkaj na veselje delodajalcev lesne stroke obstojata kar dva „Saveza drvodjelskih radnika“, se obenem sklene zahtevati točnejših podatkov o stanju stvari. Iz dopisov Saveza drvodjelskih radnika

Novakove grupe glede kongresa ni posneti ničesar. — Glede dopisa Strokovne komisije, ki je v zvezi z osemurnim delavnim časom se sklone obrniti se na delavsko zbornico, katera naj skliče enketo, katere naj bi se udeležile vse strokovne organizacije. Strokovna komisija naj stori isto. — Podružnica v Črni je poslala obračun, ki izkazuje neki neopravičen izdatek, ki se ne more priznati. — Prošnji člana Nagodeta za olajšavo pri plačevanju prispevkov se z ozirom na njegovo starost ugotovi. — Prošnji Franc Grosa iz Mislinj za izredno podporo se ugotovi. Istotako se ugotovi prošnji za izredno podporo, ki jo je vložil Matevž Baraga iz Starega trga. Prošnji člana Pavliča na Bledu se ne more ugotoviti, ker mu spada itak brezposelna podpora. Prošnjam Požegi Vinkota iz Maribora ter Pauka Simona v Ptuj za izredno poporo se ugotovi. — Službeno razmerje gospodične Tomšetove se uredi. — Bradeško poroča o stanju društvenih financ, ki je jako ugodno. — Sklene se naročiti glasilo strokovne komisije na Dunaju, delavskih zbornic ter obratnih svetov avstrijskih „Arbeit und Wirtschaft“, ako bi to glasilo ne bilo mogoče dobiti v zameno. — Nekateri izdatki, ki so v zvezi z našim listom se poravnajo. Sklene se nadalje pristopiti k „Produktivni zadrugi ljubljanskih mizarjev“ s petimi deleži. Pravdne stroške za Igljica in Bradeška se sklone poravnati. — Nato je bila seja ob pol 9. uri zaključena.

Zapisnik mesečnega shoda podružnice ljubljanskih lesnih delavcev dne 28. januarja 1923. Dnevni red: 1. Poročilo blagajnika; 2. zaključek Silvestrove veselice; 3. podpora stavkujočim v Brodu na Savi; 4. raznoterosti. Sodrug blagajnik poda mesečno poročilo obračuna, kontrola izjavi, da je našla poslovanje blagajniško v najlepšem redu, nato se poročilo odobri. Silvestrova veselica je povoljno uspela, in sicer znaša skupni dohodek veselice Din 8883.25, izdatki veselice Din 4091.25, čisti dohodek veselice Din 4792 tako, da znaša vsota podpornega sklada Kron 19.168. Sodrug Dermastja predlaga k 3. točki dnevnega reda, da se proletarijatu na jugu odpomore s tem, da se iz stavkovnega sklada dovoli 1500 Din. Sodrug Erjavec predlaga, naj se stavkovni sklad opusti in naj se zopet izdaja nabiralne pole po delavnicah. Sodrug Lančoč predlaga, naj se odpošlje nabrani denar po delavnicah iz društvene blagajne stavkov. sklad 1500 Din, nakar se ta predlog soglasno sprejme. Nabiralne pole so bile izdane po sledečih delavnicah, katere so se vrstile s sledečimi zneski. Delavnica Binder Din 101, Waisbacher Din 202.50, Škafar Din 55.—, Rojina Din 93.—, Stavbena družba Din 186.15 in Naglas Din 186.50, skupaj Din 824.15. Sklene se, da se po onih delavnicah, kjer nimajo še izvoljenih delavskih zaupnikov po zakonu o zaščiti delavcev, izvolijo tekom tega tedna.

Strnišče. V soboto, dne 3. t. m. se je vršil pri nas občni zbor podružnice lesnih delavcev. S. Koje

je podal poročilo predsednika in blagajnika ter poročal obenem o položaju, v katerem se tamošnje delavstvo nahaja. Delavci v pletarni imajo naravnost sramotno nizke plače, zakaj dnevno zaslužijo le po 40 do 80 kron in to ob 12- do 14 urnem delu. Plače, ki jih prejema uradništvo, so pa še bolj žalostno poglavje. Uradniki prejemajo mesečno celih 2000—2500 kron. Gospod Čuček pa drgne milijone na kup. Po končanem poročilu je s. Mihevc v daljšem govoru razlagal naklepe podjetnikov proti osemurnem delu in o delavskih pravicah in končal z vzklikom, da delavstvo sploh nima nobenih pravic, delavstvo ima le tam pravice, kjer je organizirano in si s pomočjo organizacije pripomore do svojih pravic.

Črna. V nedeljo, dne 4. februarja 1923. se je v prostorih gostilne g. Krulca vršil občni zbor podružnice lesnih delavcev. Na dnevnem redu so bila poročila funkcionarjev, volitev novega odbora in raznoterosti. Po podanih poročilih je bil izvoljen nov odbor, ki sestoji iz sledečih članov, in sicer: Filip Grabner, predsednik; Vinko Grilc, predsednikov namestnik; Ovčar Jakob, blagajnik; Alojzij Brezovnik, Andrej Podkeršnik, Franc Libnik in Sil. Vurjak, odborniki. Kot namestniki so bili izvoljeni: Alojzij Raško, Franc Harpač, Ivan Marn in Anton Planinšek. Slednji fungirajo kot nadzorniki. — Nato je povzel besedo tajnik osrednjega društva lesnih delavcev Bradeško, ki je v poljudnem govoru obrazložil navzočim važnost strokovne organizacije. Vprašanje strokovne organizacije je za lesne delavce v Mežiški dolini naravnost pereče, posebno še, ker so vsi delodajalci kot en mož včlanjeni pri lesnem odseku zveze industrijev. Velika napaka bi torej bila, če bi nasproti enotni organizaciji delodajalcev delavci ne postavijo svojo enotno organizacijo. Doslej to, žal, ni bil slučaj, kajti v Mežiški dolini organizirano lesno delavstvo od daleč ne odgovarja številu v tej dolini uposlenemu delavstvu. Lahko je potemtakem razumljivo, da uspehi borbe ne morejo biti taki kakor bi lahko bili, če bi delavci imeli za svojo organizacijo več zmisla. Upajmo, da se bo novi odbor lotil z vso vsemno prepotrebne agitačijskega dela.

Osrednje društvo lesnih delavcev pozivlja vse svoje podružnice, da redno pošljejo obračune vsak mesec do dne 10., posebno one podružnice, ki imajo še za mesec december obračunati. Te še posebno prosimo, da obračune pošljejo takoj.

Borba.

Tržič. Dne 24. februarja t. l. so se na podlagi tozadevne spomenice vršila pogajanja pri gozdarskem uradu barona Borna v Tržiču. Podjetje je zastopal gospod inženir Sonnbichler, osrednje društvo lesnih delavcev tajnik Bradeško, delavsko zbornico

nje tajnik Likar. Poleg tega sta prisostvovala dva zastopnika pri baronu Bornu uposlenih delavcev. V glavnem je šlo za zvišanje delavskih plač. Po daljši razpravi se je dosegel sporazum v tem zmislu, da se plače vsemu delavstvu zvišajo za 15 procentov. Ob tej priliki pa smatramo za potrebno lesnemu delavstvu barona Borna povedati, da bo svoji strokovni organizaciji moralo posvečati nekoliko več zanimanja, ker bi se mu sicer ob taki priliki lahko pripetilo, da odide od pogajanj praznih rok. Nikakor namreč ne gre, zanašati se na peščico požrtvovalnih tovarišev, ki naj bi neprestano segali v žerjavico po kostanj. Ni pravilno in tudi pošteno ne, čakati, kaj bodo posamezniki dobili in si potem deliti za pridobljeni sad, ne pa upoštevati velikanski trud, ki so ga posamezniki imeli. Zadnji čas bi že bil, da to vsi ostali uvidijo. Zganite se torej, dokler je še čas, in ojačajte vrste strokovno organiziranih lesnih delavcev.

Belca. Če zgoraj poročamo o ugodnem poteku razprav pri baronu Bornu, ne moremo isto povedati o razpravi, ki se je vršila dne 25. februarja 1923. pri lesnoindustrijski družbi „Belca“. Tam gospodje menda mislijo, da delavstvo živi dobro kakor akcijonarji te družbe sami. Bržkone je bil to vzrok, da družba ni smatrala za potrebno, poslati svojega zastopnika k razpravi. Da vsakdo ve, kdo so ti gospodje akcijonarji, navajamo njihova imena: Pogačnik, Dolenc, Heinrihar, Arnejc in dr. Rekar kot ravnatelj. Da pa se tem gospodom dokaže, da se silno varajo, če mislijo, da pri njih uposlano delavstvo more živeti z beraškimi plačami, ki jim jih pri rastoči draginji plačujejo, sta se tajnik osrednjega društva lesnih delavcev Bradeško, kakor tudi tajnik delavske zbornice Likar, oglasila pri ravnatelju dr. Rekarju na Jesenicah. V svoji „človekoljubnosti“ pa siti advokat dr. Rekar kot ravnatelj o kaki razpravi, posebno pa še o kakem povišanju ni hotel ničesar slišati. To priliko je porabil dr. Rekar in je na prav nekvalificiran način in prav po advokatsko pričel zabavljati na delavstvo. Delavstvo torej prav jasno vidi, da mirnim potom pri težkih milijonarjih ne doseže ničesar. Edino in pravilno logično je torej, da se prizadeto lesno delavstvo pripravi na odpor. Sedaj, ko so pokazali, da izlepa niso dostopni upravičenim potrebam delavcev, ostaja delavstvu samo še dvoje — ali tlačaniti brezobzirnim kapitalistom za sramotno nizke plače naprej, ali pa stopiti kot en mož v strokovno organizacijo razrednozavednega lesnega delavstva in pokazati svojim izkoriščevalcem zobe. Pričakovati je, da prizadeti delavci ne bodo klonili svojih tilnikov. Zato vsi v organizacijo!

Lesnim delavcem v Mežiški dolini. Kakor smo izvedeli, niso oni tovariši, ki so bili bolni in za delo nesposobni, za dalje časa dobili nikake bolniške podpore, ki jim sicer od strani poslovalnice bolniške blagajne v Slovenjemgradu gre. Po informacijah,

katere smo dobili, Slovenjegraška poslovalnica podpore ni izplačevala od meseca avgusta 1922. Zakrivil je ta nered bivši tamošnji vodja poslovalnice. Ker pa ta poslovalnica zopet redno funkcionira, ter da ne bo nihče izmed lesnih delavcev Mežiške doline prikrajšan, oziroma oškodovan, pozivljamo vse izmed prizadetih, da javijo tajništvu osrednjega društva lesnih delavcev v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadstropje, od kedar in do kedar je bil vsled bolezni za delo nesposoben. Tajništvo bo skušalo pri okrožnem uradu zadevo urediti, da se bolniščina naknadno izplača.

Dne 25. t. m. se bode vršil ustanovni občni zbor podružnice lesnih delavcev na Bohinjski Beli, ob 3. uri popoldne v gostilni »Olifčič« s sledečim vzporedom: 1. Poročilo pripravljalnega odbora. 2. Volitev odbora in nadzorstva. 3. Položaj delavstva. 4. Raznoterosti. — Dolžnost je vsega ondotnega lesnega delavstva, da se udeleži polnočestvilno.

Odbor.

Pozor! Mizarji in strojni delavci! Ker se nahajajo v Mariboru mizarji in strojni delavci v mezdnem gibanju, naj nikar nobeden ne potuje tja.

Kdor drugemu jamo kopije sam vanjo pade. V Strnišču pri Ptujju je bil pri firmi Čuček vposlen zidarski polir F. Godec. Mož je bil človek, kakršnih se, žal, v delavskih vrstah tu in tam še vedno najde. Ne poznavajoč mentaliteto delodajalcev, je živel v domišljiji, da uživa popolno zaupanje gospoda Čučka, zato mu je nosil vse na nos, kar je med delavci slišal in opazil. Posebno veselje pa mu je delalo rovariti proti podružnici osrednjega društva lesnih delavcev. Kakor hitro mu je kdo kaj omenil o naši strokovni organizaciji, ga je, vselej nahrulil: „Pojdite k vragu s temi boljševiki!“ Rabil je ta izraz v zmislu buržoazije, ki žnjim označuje roparje, tatove in druge take temne elemente. Toda hlinjenje in prilizovanje mu je g. Čuček poplačal zelo slabo. Nedavno tega je odpustil g. Čuček, razen enega tesarja, vse stavbinske delavce in razume se, med njimi tudi klevetnika Godca! Tako kakor prej ali slej doleti vsakega hinavca zaslužena kazen, tako je doletela tudi njega. Že pred odpustom so Godcu očitno postajala tla vroča. Iskati je začel zaslombe, in ker se k „boljševikom“ ni upal, o katerih je vedel, da ga zavrnejo, se je skušal nasloniti na narodne socialce, za katere je pričel delati propagando. Na ta lim mu pa ni šel nihče. Konec koncev pa je prišlo na dan, da je bil gospodin Godec — v svojem zmislu — najhujši boljševik. Kot „poštenjak“ od glave do pete je na račun g. Čučka pri trgovcih v Ptujju jemal raznovrstno blago, tako na primer šipe za okna in v trgovinah za železnino, kar je rabil in kar mu je pač dobro došlo. Blaga seveda ni oddajal Čučkovim obratom, temveč ga je privatno porabil za se. Tako je za blagor g. Čučka na videz tako skrbni Godec g. Čučka opeharil za 9000 kron,

Sedaj je Godčeve umazanije, vsled katere je padel sum tudi na nedolžne, konec. Konec pa je tudi njegovih denuncijacij. — Neštetokrat smo že trdili, da oni, ki se na račun svojih sodelavcev skušajo napram delodajalcu delati lepe, nimajo čiste vesti in da pride vrsta na vsakogar. Če si lump napram svojim sodelavcem, tedaj si lump tudi napram meni, tako sodi vsak delodajalec in priznati moramo, da sodi prav.

Gospodarstvo.

Vrednost denarja. Če hočemo govoriti o vrednosti denarja, moramo najpreje vedeti, kaj je denar pravzaprav. Denar za delavca ni nič drugega, kakor pobotnica, da je izvršil gotovo delo. Taka pobotnica sama na sebi nima vrednosti. To dobi šele tedaj, če morem to pobotnico zamenjati za živež, obleko, obutev in druge potrebščine, ki imajo svojo stalno ceno. Denar, pobotnica o izvršenem delu pa pogreša stalne vrednosti. Kdor ima veliko denarja, za tega ne igrajo cene blaga nobene vloge; plača jih, a ne gleda na njih višino. Kdor pa ima malo denarja, temu je cena življenjskih potrebščin največje važnosti. Ker je njegova pobotnica o izvršenem delu mala, si ne more nabaviti zadosti hrane, strada in peša, prodaja pod ceno svojo kri, čisto rdečo kri, od izkupička te krvi pa žive tisti, ki imajo veliko denarja, ktere mu ne vedo dati prave vrednosti in cene. Čim dalje to stanje traja, temvečja bo propast med obema skupinama. Kje je konec? Konec je v spoznanju, da mora biti drugače. Drugače postane lahko na dva načina. Prvi način je način surove sile. Nasproti tej sili so — bajoneti, ki služijo kapitalu, torej ni upa, vsaj danes ne, na uspeh. Drugi način je način mirnega, razumnega razvoja, ki ga povzroča spoznanje, razum. To je za danes edino možna pot za izboljšanje položaja. Spoznanje narekuje samopomoč v obliki združitve vseh, ki prodajajo zastonj svojo

rdečo kri. Če bi dobilo Konsumno društvo za Slovenijo vsaj vsak mesec darovano po eno kapljo življenjskega soka od vseh trpinov, bi imelo v enem letu milijone na razpolago in bi diktiralo lahko cene vseh življenjskih potrebščin. Darujmo torej v obliki hranilnih vlog svoji gospodarski organizaciji vsak po eno kapljo krvi na mesec — pa bo skoro drugače — boljši. Prijatelji, to je danes edino možna pot, zato treba odpreti oči in žrtvovati kri. Brez žrtev ni napredka!

Lesni delavci Ljubljane in okolice, pozor!

VABILO

na

REDNI CELOLETNI OBČNI ZBOR

podruž. Ljubljana osrednjega društva lesnih delavcev
ki se bo vršil

v nedeljo, dne 18. februarja 1923 ob 9. uri dopoldne
v salonu gostilne pri „Levu“ na Gosposvetski cesti
(Marije Terezije cesta).

DNEVNI RED:

1. Poročilo funkcionarjev, in sicer: predsednika tajnika, blagajnika ter kontrole;
2. Volitev novega odbora in kontrole;
3. Slučajnosti.

Dolžnost vsega članstva v Ljubljani in okolici je, da se tega občnega zbora udeleže vsi do zadnjega.

Odbor.

ZAHVALA.

Z ozirom na mojo dolgotrajno bolezen je delavstvo stavbne družbe v Ljubljani nabralo in mi podarilo znesek 176.— Din, za kar se mu najtopleje zahvaljujem.

Dovč Andrej.

Lastnik in izdajatelj „Osrednje društvo lesnih delavcev“ v Ljubljani. — Odgovorni urednik Kavčič Tomaž. — Tiska tiskarna J. Blasnik na sl. v Ljubljani.

KONSUMNO DRUŠTVO ZA SLOVENIJO

Poštni predal št. 13
Telefon inter. št. 178

:: LJUBLJANA ::

Pošt. ček. rač. št. 10.532
Brz. „Kodes“ Ljubljana

Hranilni oddelek

naznanja, da je s 1. novembrom 1922

zvišal obresti in sicer

za navadne hranilne vloge na	6 %
za vloge proti četrtletni odpovedi na	6 $\frac{1}{2}$ %
za vloge proti polletni odpovedi na	7 %

Hranilne vloge sprejemajo in izplačujejo vse prodajalne naše zadrage!

Vlagajte vse svoje prihranke v lastno hranilnico!